

Сьогодні на будь-який новий український фільм ми дивимося як на подію, бо просто стрічка на плівці є результатом справжньої боротьби режисера за свій творчий задум. Іноді творчий задум не відповідає енергії торування шляху або ж творча енергія виснажується під час пошуку коштів. На жаль, це стає видно тільки тоді, коли стрічку закінчено. На щастя, свідків провалів чи творчих невдач не так вже й багато: після прем'єри в Будинку кіно фільми десь таємниче осідають. Однак і в українському кіно, навіть в тому приниженому і нужденному стані, яке воно переживає, трапляються справжні творчі події. Вони не схожі на кіноподії Голлівуду. Вони інші «за смаком». Тоді стає страшенно прикро, що такі події не об'єднують нас усіх, не відіграють тієї ролі, яку їм належить відігравати. Саме це в першу чергу спадає на думку після перегляду фільму Ролана Сергієнка «Друге освідчення в любові»

Після прем'єри в Будинку кіно, єдиної в Україні, стрічка одразу ж помандрувала на фестиваль та ретроспективу за кордон, спочатку за ближній, а потім і за дальній. Як частинка нашої національної культури.

Ще раз

Олена Левченко

КОХАННЯ

Фільм насамперед цікавий тим, що у ньому поєднуються два своєрідні феномени: «автентична» творчість одного із найзагадковіших українських документалістів Ролана Сергієнка та одна з найпотужніших можливостей документального кіно у єдиному переживанні поєднати хроніку минулого із здійсненим майбутнім.

Ролан Сергієнко в радянський час був «поличним» режисером, бо мав унікальну здатність неправильно прославляти. Прославив радянську жінку-трудівницю — на «полицю», прославив Сквороду — «на полицю».

Як можна було 1966 року, за «міцним» офіційним сценарієм знімаючи шістьох типових представниць українського жіноцтва, створити фільм, що за офіційною думкою просто зганьбив радянську дійсність?

Відповідь банальна: Сергієнко любив. Його любов як любов — вона не виправдовується. Вона просто є світлом, щоб *бачити*, а кожне людське бачення є унікальним.

Фільм не вийшов уніфіковано-парадним. Ролан Петрович порушив правила гри, правила ідеологічної риторики. А це таємне, невловиме, невідомо де заховане підривне порушення було страшніше, ніж алегоричні протести проти влади, двозначні натяки чи зображення «окремих недоліків».

Так було колись. А зовсім недавно, років два тому, після циклу фільмів про Чорнобиль та фільму про О.Довженка, Сергієнко захвилювався, причому в тому специфічному сенсі, у якому хвилюється одержима творчим задумом людина. Він говорив, що *повинен* повернутися до своїх героїнь. Далі все було, як і належить творчій людині, що не має змоги негайно втілити твор-

чий задум: він нервував, дратувався, спалахував, ображався, але не перегорав. У якийсь момент він вже готовий був пристати на звабливу пропозицію російського Ren TV знімати фільм на їхній базі та за їхні кошти, але... на відео, носієві ненадійному, недовговічному, позбавленому унікальних зображальних можливостей плівки. Певне особлива відповідальність документаліста перед героями і перед своєю працею змусила відмовитися від синиці в руках. Фільм з'явився аж через два роки. Але в Україні й на плівці.

Вийшло так, що від «Освідчення в любові» до «Другого освідчення в любові» пройшло 33 роки. Не з волі автора. Так склалися обставини, навіть ті, які відтягували зйомку. На щастя, сам Ролан Петрович, борючись за фільм, не усвідомлював містичного значення цього часу. Цей час і здійснився у фільмі сам, без усяких алегорій. Він є тією матерією, де розгортається простір життя та пам'яті.

«Що змінилося за ці тридцять три роки?» — просто запитує героїня, надовго замислюючись. І життя зустрічається з життям. Фільм набуває тієї об'ємності, що її має прозора на всі сторони світу мудрість, у якій багато печалі. Це та об'ємність і повнота життя, яка виникає між «Я» колись та «Я» сьогодні, між світом молодості та світом зрілості, між прагненнями та наслідками, між двома світами.

Як живуть ці такі різні жінки? Що вони думають про теперішнє життя, завдяки Сергієнку несподівано згадуючи себе інших, молодих, тих, що були героїнями радянської епохи?

Вірю, що широкий глядач зможе дізнатися про це сам. Скажу головне: фільм знову вийшов про любов.